

Høringsnotat om forskrift om Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon

1 Innledning og sammendrag

I dette høringsnotatet foreslår Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet en ny forskrift om en klagenemnd for elektronisk kommunikasjon. Høringen er en oppfølging av den nye ekomloven som trådte i kraft 1. januar 2025, jf. lov 13. desember 2024 nr. 76 om elektronisk kommunikasjon.¹ Etter ekomloven § 16-6 skal en klagenemnd for elektronisk kommunikasjon avgjøre klager på enkeltvedtak som fattes av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) med hjemmel i eller i medhold av ekomloven. Slike klager avgjøres i dag av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet.

Ekomloven § 16-6 og den foreslåtte forskriften gjennomfører kravet om en uavhengig klageinstans i EUs direktiv om et europeisk regelverk for elektronisk kommunikasjon (ekomdirektivet)² som er innlemmet i EØS-avtalen. Klageordningen er regulert i ekomdirektivet artikkel 31 nummer 1, som lyder:

«Medlemsstatene skal sikre at det finnes effektive ordninger på nasjonalt plan som gjør det mulig for alle brukere eller foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester eller tilhørende ressurser, og som berøres av en beslutning truffet av en vedkommende myndighet, å klage beslutningen inn for en klageinstans som er uavhengig av de berørte parter og av innblanding utenfra eller politisk press som kan forhindre en uavhengig vurdering av saker den skal behandle. Denne instansen, som kan være en domstol, skal ha den sakkunnskap som er nødvendig for å kunne gjennomføre sine oppgaver. Medlemsstatene skal sikre at det tas behørig hensyn til sakens fakta. I påvente av utfallet av klagen, skal beslutningen fra vedkommende myndighet fortsatt gjelde, med mindre det er truffet midlertidige tiltak i samsvar med nasjonal rett.»

I ekomloven § 16-7 er det gjort unntak for klager på enkeltvedtak som er fattet med hjemmel i eller i medhold av ekomloven §§ 3-1 til 3-14. Dette gjelder klagesaker som i det vesentlige gjelder sikkerhet og kommunikasjonsvern i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, og sikkerhet i datasentre. Slike saker skal behandles av departementet. Videre er departementet gitt forskriftshjemmel til å unnta andre sakstyper fra behandling i klagenemnda og til å gi nærmere regler om klagenemndas organisering og saksbehandling m.m., jf. ekomloven § 16-6 siste ledd.

I *kapittel 2* i dette høringsnotatet redegjøres det for gjeldende rett.

I *kapittel 3* foreslår departementet å unnta følgende sakstyper fra behandling i klagenemnda:

¹ Jf. [prop. 93 LS \(2023–2024\) - regjeringen.no](#) (der klageordningen er omtalt i kapittel 20), Innst. 28 L (2024-2025) og Innst. 29 S (2024-2020).

² [Directive - 2018/1972 - EN - eecc - EUR-Lex](#)

- Klager på vedtak om frekvenser etter ekomloven kapittel 11, som berører nasjonale sikkerhetsinteresser eller andre særlige samfunnsviktige hensyn.
- Klager på vedtak om utstyr etter ekomloven kapittel 13, der særlige sikkerhetshensyn gjør seg gjeldende.
- Klager på vedtak om ekspropriasjon etter ekomloven § 10-1 som er av betydning for nasjonal sikkerhet
- Klager på vedtak om maritim oppgjørsvirksomhet etter ekomloven § 2-2.

Kapittel 4 handler om klagenemndas kompetanse, vedtaksførhet og flertallskrav. Det foreslås et generelt krav om at nemnda samlet sett må ha tilstrekkelig juridisk, økonomisk og teknisk kompetanse. Det foreslås at minst tre medlemmer må delta i behandlingen av en sak for at nemnda skal være vedtaksdyktig, og at behandlingen av saker som gjelder markedsregulering etter ekomloven kapittel 6, 7, 8 og 9, krever fem medlemmer. Det foreslås at vedtak fattes ved alminnelig flertall.

I *kapittel 5* handler om klagenemndas saksbehandling og organisering. Det foreslås at klagenemndas saksbehandling skal være skriftlig, men at det kan avholdes møter med klager eller andre under behandlingen av saken. Det foreslås at opplysningsplikten i ekomloven også skal gjelde overfor Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon og at klagenemnda kan ilegge tvangsmulkt ved brudd på denne. Videre foreslås det regler om habilitet som utfyller forvaltningslovens regler og at nemndas nestleder trer inn i leders funksjon dersom lederen er inhabil.

I *kapittel 6* gjennomgås de økonomiske og administrative konsekvensene av forslagene og i *kapittel 7* er det merknader til de foreslåtte forskriftsbestemmelsene.

2 Gjeldende rett

Forvaltningsloven

Ved behandling av saker etter ekomloven, herunder klager, gjelder forvaltningsloven når ikke annet er bestemt, jf. ekomloven § 14-1. Forvaltningsloven kapittel II har regler om habilitet som i tillegg til å gjelde for offentlige tjenestemenn, også gjelder «for enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan», jf. forvaltningsloven § 10. Etter forvaltningsloven § 34 kan klageinstansen som hovedregel prøve alle sider av en sak, herunder forvaltningsskjønnet og sider av saken som ikke er påklaget eller behandlet av underinstansen. Klageinstansen er forpliktet til å vurdere de synspunkter som klager kommer med og skal påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17. For nærmere beskrivelse, se prop. 93 LS (2023-2024) kapittel 20.

Stortinget har nylig vedtatt en ny lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning, jf. lov 20. juni 2025 nr. 81.³ Loven har ikke tredd i kraft, og i dette høringsnotatet vises det til gjeldende forvaltningslov hvis ikke noe annet er presisert.

³ [Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning \(forvaltningsloven\) - Lovdata](#), jf. også Prop. 79 L (2024-2025).

Den nye forvaltningsloven vil erstatte lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker og bygger i stor grad på strukturen i gjeldende lov, med egne regler for behandlingen av enkeltvedtak og forskrifter, og generelle regler for all virksomhet som drives av forvaltningsorganer. Loven regulerer flere spørsmål som i dag følger av ulovfestet rett, herunder regler om delegering, ugyldighet, vilkårlæren og myndighetsmisbrukslæren.

I den nye loven er det også et eget kapittel om organiseringen og saksbehandlingen i nemnder og uavhengige organer i statsforvaltningen, som den nye klagenemnda om elektronisk kommunikasjon vil omfattes av. Bestemmelsene i §§ 85-93 regulerer blant annet oppnevning av medlemmer og leder, i hvilke tilfeller et medlem kan løses fra sitt verv før utløpet av oppnevningsperioden, delegering internt i nemnda og til nemndas sekretariat, hvordan vedtak fattes i nemnder, vedtaksførhet, flertallskrav og stemmeplikt, føring av møteprotokoll og plikt til å informere om dissenser i begrunnelser av enkeltvedtak.

De foreslåtte reglene i ny forvaltningslov kan fravikes i regelverket for den enkelte nemnda. I dette høringsnotatet har departementet lagt opp til at forskriftsbestemmelsene i størst mulig grad skal harmonere med den nye forvaltningsloven.

Ekomloven

Ekomloven § 16-6 om Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon har følgende hovedpunkter:

- Klagenemnda skal avgjøre klager på enkeltvedtak som fattes av Nkom med hjemmel i eller i medhold av ekomloven. Unntak fra dette gjelder klager om sikkerhet og kommunikasjonsvern og saker som er unntatt fra klagenemndas kompetanse i forskrift, jf. ekomloven § 16-7.
- Når det gjelder markedsvedtak må klagenemndas avgjørelse ta tilbørlig hensyn til ESAs og BERECs⁴ uttalelser som er gitt i forbindelse med konsultasjonsprosedyren i enkeltsaker, jf. ekomloven § 14-3, og heller ikke stride mot krav i den enkelte sak i den grad dette er fremsatt av ESA etter § 14-3. Begrunnelsen for dette er å sikre harmonisering av markedsvedtak i EØS.
- Bare klagenemnda kan fatte avgjørelser om utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42 i saker som faller inn under klagenemndas kompetanse.
- Klagenemnda kan ikke gi Nkom instruks i enkeltsaker som tilsynet har til behandling.
- Klagenemnda kan omgjøre egne vedtak etter forvaltningsloven § 35, men kan ikke av eget tiltak omgjøre Nkoms vedtak.
- Klagenemnda er et uavhengig forvaltningsorgan som administrativt er underlagt departementet. Kongen og departementet kan ikke instruere klagenemnda om behandlingen eller avgjørelser av enkeltsaker og kan heller ikke av eget tiltak omgjøre Nkoms eller klagenemndas enkeltvedtak.
- Klagenemnda skal ha inntil ti medlemmer, og medlemmene oppnevnes av Kongen for fire år, med adgang til gjenoppnevning for fire år. Kongen bestemmer hvem som skal være leder og nestleder. Nemndas leder skal ha juridisk embetseksamen, og klagenemnda skal rapportere årlig til departementet.

⁴ Sammenslutningen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektronisk kommunikasjon, jf. forordning (EU) 2018/1971.

Ekomloven viderefører ordningen med behandling av klager fra forbrukere og mikroforetak i Brukerklagenemnda for elektronisk kommunikasjon og klager på domeneområdet i Domenenavnsklagenemnda, jf. ekomloven § 16-5 og forskrift 1. august 2008 nr. 990 (domeneforskriften) § 7. Disse nemndene behandler ikke klager på forvaltningsvedtak, men behandler tvister mellom private aktører. Klagenemndas kompetanse omfatter derfor ikke disse sakene.

Ekomlovens regler om kommunikasjonsvern gjennomfører EUs kommunikasjonsverndirektiv 2002/58/EC. Nkoms avgjørelser i saker hvor det anmodes om at myndigheten fritar tilbydere fra taushetsplikt, jf. straffeprosessloven § 118, jf. § 230, og tvisteloven § 22-3 andre ledd, kan ikke påklages. Slike saker kan bringes inn for retten, som kan avsi kjennelse, jf. straffeprosessloven § 118 andre ledd og tvisteloven § 22-3 tredje ledd.

Når det gjelder bestemmelsen om informasjonskapsler («cookies») i ekomloven § 3-15 er tilsynsmyndigheten delt mellom Nkom og Datatilsynet, jf. forskrift 20. desember 2024 nr. 3413 om delegering av myndighet etter lov om elektronisk kommunikasjon pkt. 12.⁵ Det følger av denne at Datatilsynet skal ha ansvar for å vurdere om samtykke i første ledd er i samsvar med personvernforordningen, vurdere om kravene til informasjonen som skal gis er tilstrekkelig og om det er lagt til rette for at samtykke kan trekkes tilbake. Datatilsynet skal føre tilsyn med om samtykkekravet er oppfylt, innhente opplysninger til dette formålet og kan illegge nødvendige sanksjoner etter ekomloven § 15-11 første ledd og § 15-12 første ledd bokstav a.

Datatilsynets vedtak kan påklages til Personvernemnda jf. personopplysningsloven § 22 andre ledd. Etter delegeringsforskriften skal Nkom ha ansvar for å vurdere om den teknologiske løsningen er omfattet av ekomloven § 3-15 første ledd og om vilkårene for teknisk lagring eller adgang til opplysninger etter andre ledd er oppfylt. Etter departementets syn vil dette være en prosessledende avgjørelse og ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

Nkom og Datatilsynet vil i samarbeid utarbeide en veileder for å sikre god koordinering av tilsynssaker etter ekomloven § 3-15, jf. også samordningsplikten etter forvaltningsloven § 47 andre ledd og forbudet mot dobbeltforfølgning i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) tilleggsprotokoll nr. 7 artikkel 4.

Etter ekomloven § 15-2 kan departementet «kreve opplysninger fra enhver, herunder personopplysninger, når det er nødvendig for å gjennomføre bestemmelsene i denne loven, vedtak gitt i medhold av loven eller forpliktelser som følger av internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til.» Etter bestemmelsens tredje ledd kan departementet kreve utlevert dokumenter og annen informasjon innenfor nærmere frister. Den som blir pålagt å gi opplysninger eller utlevere dokumenter eller annen informasjon skal gi dette til departementet uten hinder av lovbestemt eller avtalebestemt taushetsplikt. Pålegg kan påklages etter forvaltningsloven § 14. Etter ekomloven § 15-11 kan departementet illegge tvangsmulkt for å sikre at krav fastsatt i, eller i medhold av, loven blir etterlevd.

⁵ Forskriften delegerer departementets myndighet i en rekke bestemmelser og er lagt til grunn i de følgende kapitlene.

Etter ekomloven § 1-4 kan departementet «gi forskrift om at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, andre offentlige organer eller private skal ha myndighet etter loven».

3 Vurdering av hvilke saker som bør unntas fra behandling i den nye klagenemnda

3.1 Oversikt og utgangspunkter

Nkom fatter i dag enkeltvedtak med hjemmel i ekomloven, bredbåndsutbyggingsloven, sikkerhetsloven, postloven, lov om elektroniske tillitstjenester og offentleglova. Klager på vedtakene avgjøres av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, med unntak av klager etter postloven, som avgjøres av Samferdselsdepartementet.

Utgangspunktet er at den nye klagenemnda skal behandle Nkoms vedtak med hjemmel i, eller i medhold av, den nye ekomloven. Eksempler på dette er klager på vedtak om utpeking av tilbyder med sterk markedsstilling, ekspropriasjon og illeggelse av overtredelsesgebyr ved brudd på bestemmelser som hører inn under klagenemndas kompetanse.

Som nevnt i kapittel 1 er klager på enkeltvedtak som er fattet «med hjemmel i eller i medhold av» ekomloven §§ 3-1 til 3-14, dvs. saker om sikkerhet og beredskap, unntatt fra klagenemndas kompetanseområde jf. ekomloven § 16-7. Dette gjelder blant annet

- plikt til å gjennomføre tiltak om forsvarlig sikkerhet, beredskap og vern av kommunikasjon og data (§ 3-1),
- plikt til å varsle ved sikkerhetshendelser (§§ 3-2 og 3-3),
- plikt til å sikre kritiske samfunnsfunksjoner og å inngå samarbeid med annen nasjonal eller internasjonal virksomhet når dette følger av viktige nasjonale sikkerhetshensyn eller av internasjonal avtale (§ 3-4),
- å nekte en tilbyder adgang til markedet når det er nødvendig av hensyn til nasjonal sikkerhet (§ 3-5),
- formidling av viktige meldinger fra statsmyndighetene og dekning av kostnader ved dette (§ 3-6),
- sikkerhet og beredskap i datasentre (§ 3-7),
- bruksbegrensninger i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og i datasentertjenester (§ 3-8) og
- unntak fra plikten til å lagre offentlige IP-adresser (§ 3-13).

Departementet legger til grunn at klagenemnda heller ikke skal behandle klager på enkeltvedtak med hjemmel i bestemmelsene om tilsyn og sanksjoner i ekomloven kapittel 15 (pålegg om retting, tvangsmulkt, overtredelsesgebyr m.m.) i saker der departementet er klageinstans etter ekomloven § 16-7. Departementet foreslår å tydeliggjøre dette i forskriften, jf. § 1 første ledd bokstav i.

Som begrunnelse for at departementet fortsatt bør være klageinstans i de nevnte sakene, vises det i forarbeidene til ekomloven til regjeringens ansvar for rikets sikkerhet, og viktigheten av sikkerhet i elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester både for samfunnet og landets sikkerhet, jf. prop. 93 LS (2023-2024) pkt. 20.5. Der vises det også til at

ekomdirektivet art. 41 nr. 1 og 2, som regulerer sikkerhetsbestemmelsene, ble opphevet med virkning fra 18. oktober 2024 og erstattet av NIS 2-direktivet, og at bestemmelser som gjelder gjennomføring av NIS-direktivet ikke er omfattet av kravene til en uavhengig klageordning i ekomdirektivet. Det samme gjelder for vedtak om kommunikasjonsvern etter EUs kommunikasjonsverndirektiv (2002/58/EC), og vedtak om sikkerhet i datasentre.

Der hvor en klagesak både faller inn under klagenemndas og departementets kompetanse, typisk der Nkoms vedtak er fattet med hjemmel i flere bestemmelser i loven, kan departementet avgjøre om saken skal avgjøres av klagenemnda eller av departementet, jf. ekomloven § 16-6 siste ledd.

For å vurdere hvilke andre sakstyper det bør gjøres unntak for, vil det i det følgende bli inndelt etter sakstyper som omfattes av ekomdirektivets krav om uavhengig klageinstans og som derfor i utgangspunktet ikke kan unntas, jf. pkt 3.2, og saker som ikke er omfattet av ekomdirektivets krav om uavhengig klageorgan, jf. pkt. 3.3. I førstnevnte tilfelle vil det likevel kunne gjøres unntak for tiltak som er begrunnet i «offentlig orden, offentlig sikkerhet og forsvar», jf. ekomdirektivet artikkel 1 pkt. 3 bokstav c.

3.2 Sakstyper som omfattes av ekomdirektivet

Følgende sakstyper omfattes av ekomdirektivets krav om uavhengig klageordning, og vil derfor som utgangspunkt ikke kunne unntas fra den nye klagenemndas ansvarsområde. Selv om det bare er noen sakstyper der sikkerhetshensyn gjør seg gjeldende, beskrives samtlige fagområder for oversiktens skyld, blant annet fordi det vil være viktig at klagenemnda innrettes med en ekspertise som gjør den i stand til å ivareta de ulike fagområdene.

3.2.1 Vedtak om markedsregulering og annen tilgang

Etter ekomloven § 6-1 kan Nkom utpeke tilbyder med sterk markedsstilling. En tilbyder vil ha sterk markedsstilling når tilbyderen alene eller sammen med andre har økonomisk styrke i et relevant marked som gjør at tilbyderen i stor grad kan opptre uavhengig av konkurrenter, kunder og forbrukere. Etter § 6-4 skal Nkom pålegge en tilbyder som har sterk markedsstilling etter § 6-1, én eller flere særlige plikter som er nærmere regulert i lovens kapittel 7.

- Departementet foreslår at klagesaker på dette området behandles av den nye klagenemnda, og foreslår ingen unntak fra klagenemndas ansvarsområde for slike saker.

3.2.2 Tiltak som kan fremme utbygging av høyhastighetsnett og annen tilrettelegging av infrastrukturutbygging

Ekomloven kapittel 8 pålegger tilbyder av adgangskontrolltjeneste for digital radio og fjernsyn å imøtekomme enhver rimelig anmodning om tilgang fra innholdsleverandører. Nkom kan pålegge tilbyder av andre funksjoner som kan begrense tilgangen til digital radio og fjernsyn, samme krav. Nkom er gitt myndighet til å gjøre unntak fra kravet dersom en markedsanalyse viser at tilbyderen ikke har sterk markedsstilling i det relevante markedet, og tilgangen på digital radio- og fjernsynstjeneste ikke blir redusert.

Ekomloven kapittel 9 og 10 åpner for at Nkom, under gitte forutsetninger, kan lette eller oppheve forpliktelser som er pålagt en tilbyder med sterk markedsstilling dersom tilbyderen påtar seg forpliktelser om saminvesteringer i nye nett med svært høy kapasitet. Videre kan Nkom, for å verne miljø, folkehelse, offentlig sikkerhet eller for å oppfylle mål for by- og arealplanlegging, pålegge en tilbyder av elektroniske kommunikasjonsnett eller tilhørende fasiliteter som får rett til ekspropriasjon eller annen lovbestemt tilgang, plikt til å gi annen tilbyder adgang til samlokalisering eller felles bruk av nettdeler og tilhørende fasiliteter.

- Departementet foreslår ingen unntak fra klagenemndas ansvarsområde for slike saker.

3.2.3 Vedtak etter nummerreglene

Ekomloven kapittel 12 inneholder bestemmelser om nummerforvaltning og prosedyrene for nummertildeling og gir Nkom myndighet til å tildele nummerressurser, fastsette ulike vilkår og pålegg, blant annet ved bruk av nummer over landegrensene i EØS. Det har vært svært på klagesaker på dette området.

- Departementet foreslår ingen unntak fra klagenemndas ansvarsområde for slike saker.

3.2.4 Frekvensregulering

Ekomloven kapittel 11 gjennomfører ekomdirektivets bestemmelser om forvaltning av frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret. Blant annet stilles det krav om tillatelse fra Nkom før frekvenser kan tas i bruk, og det er fastsatt nærmere kriterier og saksbehandlingsregler ved tildeling, tilbakekall og endring av slike tillatelser. Nkom kan også sette vilkår ved tildelingen og gi andre typer pålegg.

Noen av bestemmelsene dreier seg om ivaretagelse av nasjonale sikkerhetsinteresser og særlige samfunnsviktige hensyn, og disse gjennomfører ikke ekomdirektivet. Dette gjelder

- avslag på søknad om tillatelse til bruk av frekvenser for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser jf. § 11-2 femte ledd bokstav b. Dette gjelder også saker om nekting av salg, utleie eller annen overføring av frekvenstillatelse, jf. § 11-10 sjette ledd andre punktum,
 - direktetildeling til nød- og beredskapstjeneste, og forsvarsformål, jf. § 11-4 første ledd
 - vilkår om sikkerhet og funksjonalitet for å ivareta nasjonale sikkerhetshensyn ved tildeling av frekvenstillatelser, jf. § 11-5 første ledd bokstav b,
 - forlengelse, herunder nekting av forlengelse, av tillatelser til trådløse bredbåndstjenester, som er begrunnet i hensynet til forsvarsformål, jf. § 11-8 andre ledd, jf. første ledd, og
 - tilbakekall og endring av frekvenstillatelser som er begrunnet i hensynet til nasjonale sikkerhetshensyn og andre viktige samfunnshensyn, jf. § 11-12 første ledd bokstav c.
- Departementet foreslår at i likhet med andre klagesaker som gjelder sikkerhet og beredskap, unntas klagesaker om frekvenser etter disse bestemmelsene fra klagenemndas ansvarsområde. Se også pkt. 3.3.5. Departementet ber særskilt om høringsinstansenes syn på dette forslaget.

3.2.5 Leveringspliktige tjenester

Etter ekomloven § 5-1 kan Nkom inngå eller ved pålegg utpeke en eller flere tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett- og tjenester som leveringspliktige tilbydere, for å sikre forbrukere og mikroforetak, små og mellomstore foretak et tilbud om talekommunikasjons-tjeneste og funksjonell internetttilgang til en rimelig pris. Etter ekomloven § 5-1 tredje ledd kan Nkom i særlige tilfeller gjøre unntak fra leveringsplikten etter første ledd. Ved denne vurderingen skal Nkom blant annet vektlegge om kostnadene ved å etablere leveringspliktig tjeneste står i rimelig forhold til nytten. Nkoms enkeltvedtak i slike saker vil omfattes av den nye klagenemndas kompetanse og departementet kan ikke se at det foreligger hensyn som tilsier å unnta slike klagesaker.

- Departementet foreslår ingen unntak fra klagenemndas ansvarsområde for leveringspliktige tjenester.

3.3 Sakstyper som ikke er omfattet av ekomdirektivet

Nkom fatter også vedtak i saker som ikke reguleres i ekomdirektivet, og hvor det dermed ikke foreligger en plikt til å ha en uavhengig klageinstans. Etter departementets syn bør utgangspunktet være at saker legges til klagenemnda dersom det ikke er særlige hensyn som tilsier noe annet. Dette er med på å styrke klagenemndas kompetanse og frigjøre tid for departementet. Samtidig kan enkelte kategorier klagesaker ha et innhold som tilsier at de fremdeles bør avgjøres av departementet, spesielt saker som berører spørsmål om sikkerhet og beredskap. Her følger en gjennomgang av de sakene som er mest aktuelle:

3.3.1 Utstyr

Etter ekomloven § 13-1 må radioutstyr, terminalutstyr og annet utstyr som omfattes av internasjonal overenskomst som Norge har sluttet seg til, oppfylle krav til blant annet sikkerhet, elektromagnetisk kompatibilitet, effektiv bruk av det elektromagnetiske frekvensspekteret, tilgjengelighet og krav til prosedyrer og merking. Innførsel og overlevering av radioutstyr som ikke omfattes av en slik overenskomst, krever tillatelse fra Nkom. § 13-1 tredje og fjerde ledd har bestemmelser om tillatelse fra Nkom og pålegg av stans i innførsel, omsetning og bruk i visse tilfeller. Bestemmelsen om utstyr gjennomfører radioutstys-direktivet (2014/53/EU), EMC-direktivet (2014/30/EU), lavspenningsdirektivet (2014/35/EU) og skipsutstysdirektivet (2014/90/EU). Departementet behandler kun noen få klager på utstysområdet. I utgangspunktet mener departementet at klager på slike saker kan behandles av den nye klagenemnda.

Men utstysreguleringen på ekomområdet, for eksempel i saker om tingenes internett og 5G-nett, blir stadig viktigere for nasjonal sikkerhet. Sensorutstyr tas stadig mer i bruk i samfunnet, inkludert for kritiske samfunnsfunksjoner som styringssystemer for byer, vann, kraft, olje, gass og ekomnett. Dette kan få vesentlig betydning for nasjonal sikkerhet. Dersom klager på utstyr vurderes å være av nasjonal sikkerhetsmessig betydning, bør disse etter departementets syn behandles av departementet.

- Departementet foreslår at vedtak om utstyr etter ekomloven kapittel 13 i utgangspunktet behandles av klagenemnda, med unntak av vedtak som er av betydning for nasjonal sikkerhet. Ved tvil om hvor saken skal behandles, skal Nkom forelegge spørsmålet for

departementet, jf. ekomloven § 16-6 siste ledd. Denne bestemmelsen gir departementet myndighet til å avgjøre hvem som skal behandle klagesaken.

3.3.2 Installasjoner

Ekomloven § 2-7 inneholder krav til virksomheter som er ansvarlig for prosjektering, installasjon, vedlikehold eller sammenkobling av elektronisk kommunikasjonsnett. En slik virksomhet må ha tillatelse fra Nkom, og må sikre og dokumentere at det elektroniske kommunikasjonsnettet bygges på en faglig forsvarlig måte og med tilfredsstillende kvalitet. Videre følger det av bestemmelsen at en eier av elektronisk kommunikasjonsnett skal bruke virksomheter som innehar tillatelse etter første ledd.

- Departementet foreslår at klager på slike saker skal behandles av klagenemnda.

3.3.3 Maritim oppgjørsvirksomhet

Etter ekomloven § 2-2 må en tilbyder av avregning og betalingsformidling for bruk av elektronisk kommunikasjonstjeneste fra skip (maritim oppgjørsvirksomhet) registrere seg hos Nkom for å kunne foreta avregning og betalingsformidling for norske skip. Etter andre ledd skal Nkom kunne inngå avtale med eller utpeke en virksomhet til å tilby maritim oppgjørsvirksomhet. I tredje ledd kan Nkom i forskrift stille nærmere krav til registreringsordningen, herunder hvilke opplysninger som skal gis, om virksomheten som utøves, sikkerhetsstillelse for ansvar som foretaket kan pådra seg, varighet, opphør og begrensninger i antall virksomheter som kan registreres eller godkjennes for maritim oppgjørsvirksomhet.

Bestemmelsen bygger på det underliggende regelverket til Den internasjonale teleunion (ITU), som er svært omfattende. Etter departementets syn er dette et snevert og svært spesielt område, basert på en regulering av forholdet mellom stater. Det har hittil ikke vært noen klagesaker på området.

- Departementet foreslår at forskriften unntar klager om maritim oppgjørsvirksomhet etter ekomloven § 2-2 fra klagenemndas kompetanse, og at departementet avgjør eventuelle saker som måtte komme på dette området.

3.3.4 Ekspropriasjon

Vilkår for ekspropriasjon reguleres i ekomloven § 10-1. Etter bestemmelsens første ledd kan Nkom fatte vedtak om eller gi samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrett til fast eiendom for plassering av elektronisk kommunikasjonsnett og utstyr for elektronisk kommunikasjon. Etter § 10-1 andre ledd kan vedtaket også gjelde ekspropriasjon av tilbyders eller andres eiendomsrett eller bruksrett til elektronisk kommunikasjonsnett og utstyr for elektronisk kommunikasjon. Etter § 10-1 femte ledd gjelder bestemmelsene i lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom (oreigningslova) «så langt de passer». Det følger blant annet av oreigningslova § 2 andre ledd at en ekspropriasjon må være «tvillaust (...) meir til gagn enn skade». Departementet behandler om lag én klage på ekspropriasjonsvedtak i året.

I ekomdirektivets fortale nr. 103 fastslås det at direktivet ikke berører nasjonale bestemmelser om ekspropriasjon. Direktivets artikkel 43 nr. 1 inneholder likevel en bestemmelse om saksbehandling ved framføringsrettigheter. Bestemmelsen er generell og setter i hovedsak krav til at slike søknader behandles av relevant myndighet etter forutsigbare, ikke-diskriminerende og transparente regler. Departementet legger til grunn at kravene er oppfylt gjennom forvaltningslovens saksbehandlingsregler og offentliglovas regler om rett til innsyn.

Ekspropriasjonssaker omhandler tingsrettslige problemstillinger som skiller seg en del fra øvrige saker innenfor ekomfeltet. Samtidig vil adgangen til å ekspropriere for å sikre ekomtjenester til innbyggerne kunne være sentralt også i et sikkerhetsperspektiv. Etter departementets syn bør klagesaker om ekspropriasjon behandles av klagenemnda, med mindre særlige sikkerhetshensyn gjør seg gjeldende. Dette krever samtidig at klagenemnda settes sammen slik at den også har nødvendig kompetanse til å avgjøre klager om ekspropriasjon.

Departementet foreslår at klager på vedtak etter ekomloven § 10-1 om ekspropriasjon som hovedregel behandles av klagenemnda, men at forskriften unntar klager på vedtak om ekspropriasjon som er av betydning for nasjonal sikkerhet. Ved tvil om hvor saken skal behandles, skal Nkom forelegge spørsmålet for departementet, jf. ekomloven § 16-6 siste ledd.

3.3.5 Visse typer saker om frekvenser

I tillegg til frekvenssaker som er omtalt i kapittel 3.2, er det noen typer vedtak om frekvenser som utelukkende er regulert av nasjonal rett. Dette gjelder

- vedtak etter § 11-13 syvende ledd om at bruken av frekvenser etter § 11-13 første til femte ledd skal opphøre uten forhåndsvarsel etter forvaltningsloven § 16. § 11-13 hjemler rett for Forsvaret, Etterretningstjenesten, redningstjenesten, NSM og politiet til å bruke frekvenser som er tildelt andre.
 - vedtak etter ekomloven § 11-14 fjerde ledd om at bruken av frekvenser etter bestemmelsens første og andre ledd skal opphøre uten forvarsel. § 11-14 regulerer tillatelse til bruk av frekvenser til øvingsformål for Forsvaret, Etterretningstjenesten, Forsvarets forskningsinstitutt og politiet.
 - vedtak etter § 11-15 tredje ledd om at bruken av frekvenser etter første ledd skal opphøre uten forhåndsvarsel. § 11-15 regulerer tillatelse til bruk av frekvenser til kriminalomsorgen.
- Departementet mener at det er mest effektivt for tidsbruk og bruk av ressurser at klagenemnda behandler denne typen saker og foreslår derfor ikke å unnta klagesaker etter disse bestemmelsene fra klagenemndas ansvarsområde.

3.3.6 Bredbåndsutbygging

Bredbåndsutbyggingsloven^[1] gjelder tilrettelegging for utbygging av bredbånd og regulerer flere rettssubjekter enn det ekomloven gjør. Nkom har flere oppgaver etter denne loven. Nkom er først og fremst tilsynsmyndighet og Nkom kan gi pålegg om retting eller opphør av ulovlige forhold, og ilegge tvangsmulkt. Videre har Nkom ansvar som tvisteløsningsorgan og ansvar for den sentrale informasjonstjenesten etter loven.

Vedtak som er fattet av Nkom som *tvisteløsningsorgan*, kan ikke påklages, men kan overprøves ved søksmål for tingretten, jf. bredbåndsutbyggingsloven § 15. Nkoms ordinære vedtak etter bredbåndsutbyggingsloven kan påklages til departementet.

Bredbåndsutbyggingsloven ble vedtatt i 2020 og departementet har så langt ikke mottatt klager etter denne loven. Departementet mener det vil være hensiktsmessig at klager i slike saker også behandles av klagenemnda. Dette krever imidlertid en endring av bredbåndsutbyggingsloven. Departementet vil komme tilbake til dette i en egen høringsprosess, som også vil måtte sees i sammenheng med oppfølgingen av gigabitinfrastrukturforordningen (EU) 2024/1390, som erstatter bredbåndsdirektivet fra 2014. Inntil videre er departementet klageinstans etter bredbåndsutbyggingsloven.

4 Klagenemndas kompetanse og vedtaksførhet

4.1 Krav til medlemmer av nemnda

Etter ekomloven § 16-6 sjette ledd skal klagenemndas leder ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap. Et spørsmål er om forskriften bør stille kompetansekrav til de øvrige medlemmene av nemnda. For å sikre forsvarlig saksbehandling og oppnå legitimitet, er det etter departementets syn avgjørende at nemndas medlemmer samlet sett har tilstrekkelig økonomisk, teknisk og juridisk kompetanse. Samtidig bør det sikres fleksibilitet til å oppnevne de best kvalifiserte medlemmene som er tilgjengelige til enhver tid, og en bred sammensetning av nemnda. Departementet foreslår derfor ikke å forskriftsfeste spesifikke kompetansekrav for medlemmene, men foreslår en generell bestemmelse om at medlemmene i klagenemnda samlet skal ha tilstrekkelig juridisk, økonomisk og teknisk kompetanse.

Av hensyn til nemndas uavhengighet forutsetter departementet at ansatte i Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet ikke kan være medlemmer av Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon så lenge ansettelsesforholdet varer.

4.2 Vedtaksførhet og flertallskrav

Basert på tidligere erfaringer anslår departementet at nemnda vil få om lag fem materielle saker til behandling per år. Sakene vil variere i størrelse og kompleksitet, der for eksempel klager på markedsvedtak som regel vil være store og tunge saker, mens andre saker som oftest vil være av mindre omfang.

^[1] Lov 7. mai 2020 nr. 40 om tilrettelegging for utbygging av høyhastighetsnett for elektronisk kommunikasjon

I forarbeidene til ekomloven er det lagt til grunn at det kan fastsettes nærmere hvor mange av medlemmene som skal være til stede for å avgjøre en klagesak. Ved denne vurderingen bør det tas hensyn til sakens kompleksitet og i hvilken grad det er hensiktsmessig at personer med ulik faglig bakgrunn og ulikt ståsted deltar i behandlingen. Det bør heller ikke være for få personer som avgjør viktige og prinsipielle saker. På den andre siden bør nemnda av effektivitets- og kostnadshensyn ikke settes med for mange medlemmer. Det er også viktig at nemnda har en sammensetning som skaper tillit hos de aktørene som vil bli berørt av nemndas vedtak.

Departementet foreslår at nemnda normalt settes med tre medlemmer ved behandlingen av en sak, men at nemnda settes med fem medlemmer ved behandling av klager som gjelder markedsregulering etter ekomloven kapittel 6, 7, 8 og 9. I tillegg foreslår departementet at nemndas leder kan bestemme at nemnda skal settes med fem medlemmer ved behandling av andre større og komplekse klagesaker. Departementet foreslår videre at lederen bestemmer hvilke medlemmer som deltar i behandlingen av den enkelte sak.

Departementet foreslår at vedtak fattes ved alminnelig flertall. Dette er i tråd med bestemmelsen om nemnder i ny forvaltningslov § 90 andre ledd.

5 Klagenemndas saksbehandling og organisasjon

5.1 Saksbehandling

Ettersom klagenemnda vil være et forvaltningsorgan som treffer forvaltningsvedtak, er utgangspunktet at forvaltningsloven og alminnelig forvaltningsrett kommer til anvendelse, deriblant forvaltningslovens habilitetsregler, regler om saksbehandlingen og klagebehandlingen.

Blant sakene klagenemnda skal behandle, er klager på vedtak om overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Dette er administrative sanksjoner og innebærer at nemnda må ta hensyn til kravene til rettssikkerhet etter EMK artikkel 6. Dette betyr for eksempel at den som vedtaket retter seg mot har rett til å bli informert om grunnlaget for sanksjonen, til å få rimelig tid til å uttale seg med støtte av advokat og rett til å legge frem bevis til fordel for seg.

Klageprosessen er i utgangspunktet skriftlig, men klagenemnda kan likevel ha behov for å innkalle klageren og andre til møter for å opplyse saken tilstrekkelig. Departementet foreslår at dette fremgår av forskriften. Etter forvaltningsloven § 33 siste ledd kan klagenemnda ved behov også be Nkom om å gjennomføre nærmere utredninger. Dette er videreført i forslag til ny forvaltningslov § 68.

Etter ekomloven § 16-6 tredje ledd er det bare klagenemnda som kan fatte avgjørelser om utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42 i saker som faller inn under klagenemndas kompetanse. Departementet foreslår at spørsmålet avgjøres av leder og to nemnds-medlemmer, noe som gjør det mulig å fatte flertallsvedtak også i slike saker.

Det vil være avgjørende at nemnda har tillit og blir oppfattet som uavhengig i tråd med direktivets formål. Antakelig vil enkelte av nemndsmedlemmene ha erfaring som ekomtilbyder, der nemndsarbeidet har karakter av bierverv. Videre vil det kunne være et begrenset antall personer som har den nødvendige kompetansen på nemndas ansvarsområder. Dette kan gi uheldige rollekombinasjoner som kan svekke tilliten til upartiskhet. Nemnda skal treffe avgjørelser som kan ha store økonomiske konsekvenser for de involverte partene og samfunnet. Dette gjør det særlig viktig at nemnda foretar habilitetsvurderinger i forkant av behandlingen av en sak. For å tydeliggjøre dette, foreslår departementet at forskriften inneholder habilitetsregler som utfyller forvaltningslovens regler. Dersom nemndas leder er inhabil, trer nestleder inn i lederens sted.

Forvaltningslovens habilitetsregler gjelder i tillegg. Etter forvaltningsloven § 8 avgjør «tjenestemannen» selv om vedkommende er inhabil. Spørsmålet kan forelegges for nærmeste overordnede dersom en part krever det, eller dersom «tjenestemannen» selv ber om det.

5.2 Opplysningsplikt og tvangsmulkt

Klagenemnda vil ha et selvstendig ansvar for de vedtak som treffes, og at grunnlaget for en forsvarlig avgjørelse er tilstrekkelig. For at nemnda skal kunne utøve sitt virke, er det nødvendig at den kan kreve de opplysninger som den måtte finne nødvendig.

Med hjemmel i ekomloven § 1-4, foreslår departementet at opplysnings- og utleveringsplikten i ekomloven også skal gjelde overfor Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon. Departementet foreslår også at klagenemnda skal kunne ilegge tvangsmulkt ved brudd på denne plikten.

5.3 Innsynbegjæringer m.m.

Nemnda vil være underlagt offentleglova og må behandle begjæringer om innsyn. Det samme gjelder saker om partsinnsyn i nemndas saker og dekning av sakskostnader etter forvaltningsloven og andre avgjørelser om saksbehandlingen. Departementet foreslår at slike avgjørelser skal kunne delegeres til sekretariatet. Som administrativt overordnet forvaltningsorgan til klagenemnda vil Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet være klageinstans for denne typen avgjørelser, som det ellers er adgang til å påklage, jf. bestemmelser om klage i forvaltningsloven § 28 og offentleglova § 32. I den nye forvaltningsloven § 92 andre ledd er det en særskilt bestemmelse om klager på avgjørelser av uavhengige organ som vil regulere dette når loven har tredd i kraft.

5.4 Sekretariat

Departementet foreslår en bestemmelse i forskriften om at nemnda skal bistås av et sekretariat med ulike oppgaver - fra rent administrative og økonomiske oppgaver til å forberede nemndsbehandling, gjøre utredninger og skrive utkast til vedtak. Departementet foreslår at nemndas leder gis kompetanse til å bestemme hvilke oppgaver sekretariatet skal utføre i tråd med forskriften.

5.5 Saksbehandlingsfrister for nemndsbehandling

Departementet har vurdert om det bør oppstilles særskilte saksbehandlingsfrister for klagenemnda. I høringen av forslaget til ny ekomlov, mente flere av høringsinstansene at det bør være tidsfrister slik at klageordningen vil fungere effektivt.

Departementet viser til at klagesakene vil variere i kompleksitet og omfang og at det kan være flere saker til behandling i nemnda på én gang. Dette innebærer at enkelte saker vil ta lengre tid å behandle enn andre og at det kan være vanskelig å sette en konkret frist som vil passe for alle sakstypene. Samtidig er det ønskelig at sakene behandles så raskt som mulig, noe som også er forvaltningslovens hovedregel, jf. kravet i § 11 a om at saken skal forberedes og avgjøres «uten ugrunnet opphold». Departementet foreslår derfor ikke en konkret saksbehandlingsfrist, men vil se nærmere på nemndas innretning dersom det skulle bli et problem med lang saksbehandlingstid.

5.6 Søksmål

Ekomloven § 16-9 fastsetter en søksmålsfrist på seks måneder etter at vedtaket er fattet. Etter 16-9 andre ledd følger det at klager ikke er avskåret fra å bringe inn underinstansens vedtak for domstolen mens klagebehandlingen pågår.

Departementet foreslår å tydeliggjøre i forskriften at et søksmål om klagenemndas vedtak må rettes mot staten ved Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon, jf. tvisteloven § 1-5, og anlegges for det vernetorget som følger av tvistelovens alminnelige regler.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er lagt til grunn at klagenemnda i snitt vil få om lag fem materielle saker til behandling per år. Dette kan gjelde klager på vedtak om sektorspesifikk konkurranseregulering, autorisasjon, frekvensbruk, ekspropriasjon, sektoravgift og utstyr med mer. I tillegg vil klagenemnda overta en del saker som departementet har til behandling, men som ikke er avgjort. Klagene vil antakelig variere mye, både når det gjelder omfang og kompleksitet, og arbeidsbyrden til klagenemnda kan derfor variere fra år til år. Departementet anslår at det vil være behov for tre årsverk i klagenemnda fra start, blant annet fordi klagenemnda vil overta en del saker fra departementet det første året. Basert på erfaringene i løpet av de første driftsårene kan det vurderes om det er tilstrekkelig med to årsverk på permanent basis. Nemndsmedlemmene vil motta honorar etter fastsatte satser.

Opprettelsen av Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon anslås å gi årlige driftsutgifter over statsbudsjettet på 7 millioner kroner i 2026. Det vil påløpe enkelte engangskostnader knyttet til oppstarten, estimert til 0,5 mill. kroner, som vil håndteres i 2025. Kostnaden ved opprettelse og drift av nemnda dekkes innenfor Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjetttramme. Departementet understreker at anslagene er beheftet med noe usikkerhet, og at det om nødvendig vil vurderes justeringer etter oppstart.

Opprettelsen av nemnda vil frigjøre ressurser til øvrige oppgaver i departementet, særlig på internett- og sikkerhetsområdet der saksmengden har vært sterkt økende de siste årene. Besparelsen i departementet vil imidlertid være mindre enn kostnadene knyttet til opprettelse og drift av nemnda.

Klagebehandlingen foreslås å være gratis for klager, slik klageordningen til departementet er i dag. Forvaltningslovens regler om dekning av sakskostnader vil gjelde for partene, der en part i utgangspunktet vil ha rett til å få dekket sine sakskostnader dersom vedtaket blir endret til dennes gunst, jf. forvaltningsloven § 36 første ledd.

Det har blitt besluttet at Klagenemndssekretariatet (KNSE) i Bergen skal ivareta sekretariatsfunksjonen til den nye klagenemnda for elektronisk kommunikasjon. KNSE er saksforberedende organ for ni klagenemnder, som er underlagt fem ulike departementer. KNSE er underlagt NFD, men selve klagenemnda vil fortsatt høre inn under DFDs ansvarsområde, og nemndsmedlemmene vil utpekes av DFD. At flere sekretariatsfunksjoner samles i KNSE vil bidra til administrative og økonomiske besparelser og et styrket fagmiljø.

7 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til § 1 Klagenemndas oppgaver mv.

Bestemmelsen fastsetter hvilke typer saker som skal unntas fra klagenemndas kompetanse. Utgangspunktet etter ekomloven § 16-6 er at klagenemnda skal avgjøre klager på enkeltvedtak som fattes av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet med hjemmel i eller i medhold av denne loven. I ekomloven § 16-7 er det gjort unntak fra klagenemndas kompetanse for klager på vedtak som fattes med hjemmel i ekomloven §§ 3-1 til 3-14 (sikkerhet og kommunikasjonsvern). Det samme gjelder klager på enkeltvedtak som unntas i forskrift. Slike saker skal avgjøres av departementet.

Med hjemmel i ekomloven § 16-6 siste ledd, unntar forskriftens *første ledd bokstav a* klagesaker om maritim oppgjørsvirksomhet etter ekomloven § 2-2 andre ledd. I *bokstav b og c* unntas klager på vedtak om ekspropriasjon etter ekomloven § 10-1 og om radioutstyr, terminalutstyr og annet utstyr etter kapittel 13 som er av betydning for nasjonal sikkerhet. I *bokstav d til h* unntas nærmere angitte klagesaker om frekvenser etter ekomloven kapittel 11 som berører nasjonale sikkerhetsinteresser eller andre særlige viktige samfunnshensyn. I *bokstav i* unntas klager på illeggelse av overtredelsesgebyr m.m. med hjemmel i ekomloven kapittel 15 i saker der departementet er klageinstans etter ekomloven § 16-7. Begrunnelsen for dette er å unngå en to-delning av klagesaksbehandlingen.

Der hvor det er tvil om hvor saken skal behandles, skal Nkom etter *andre ledd* forelegge spørsmålet for departementet. Etter ekomloven § 16-6 siste ledd kan departementet avgjøre om saken skal behandles av klagenemnda eller departementet.

Forslaget til *tredje ledd* vil gjøre det mulig for klagenemnda å forberede saksbehandlingen før saken kommer inn til nemnda. Blant annet kan det være aktuelt å undersøke hvilke nemndsmedlemmer som er tilgjengelige og avklare eventuelle habilitetsspørsmål eller andre forhold av betydning for en effektiv gjennomføring av klagesaksbehandlingen.

Til § 2 Klagenemndas organisasjon og vedtak

Bestemmelsen har regler om klagenemndas sammensetning og organisering, vedtaksførhet og avstemningsregler.

Første ledd fastsetter at klagenemnda samlet sett skal ha tilstrekkelig juridisk, økonomisk eller teknisk kompetanse. Dette vil gi nemnda tilstrekkelig kompetanse til å avgjøre saker på dette området på en forsvarlig måte. Klagenemndas leder skal ha det overordnede ansvaret for organiseringen av arbeidet i klagenemnda.

Etter andre ledd skal lederen fastsette sammensetningen av nemnda. Som hovedregel kan nemnda treffe vedtak når tre medlemmer deltar i behandlingen av saken. Klagenemnda settes med fem medlemmer ved behandling av klagesaker etter ekomloven kapittel 6, 7, 8 og 9, og når nemndas leder beslutter dette ved særlige tilfeller. Beslutninger om utsatt iverksetting behandles av leder og to nemndsmedlemmer, for å sikre at også slike saker kan avgjøres med alminnelig flertall.

Etter tredje ledd er det i tråd med ny forvaltningslov § 89 fastsatt at nemnda skal behandle saker og fatte vedtak i møte og at møtet kan gjennomføres som fjernmøte. Ny forvaltningslov § 88 fastsetter at vedtak i visse situasjoner kan fattes skriftlig ved sirkulasjon blant medlemmene, og denne vil gjelde i tillegg når den er vedtatt og tredd i kraft.

Etter fjerde ledd skal klagenemnda treffe enkeltvedtak ved alminnelig flertall. Dette er i tråd med bestemmelsen om kollegiale organer i ny forvaltningslov § 90 andre ledd.

Etter femte ledd skal avgjørelser som gjelder saksbehandlingen, innsyn og sakskostnader treffes av nemndas leder, eller etter lederens bemyndigelse, et av de øvrige medlemmene eller sekretariatet.

Til § 3 Habilitet

Bestemmelsen utfyller forvaltningslovens habilitetsregler, jf. forvaltningsloven §§ 6-10. *Etter første ledd* kan et medlem av nemnda eller sekretariatet ikke delta i behandlingen av en sak som vedkommende har vært med på å behandle tidligere. Det samme gjelder for et medlem av nemnda eller sekretariatet som har hatt som oppdrag å utrede saken eller deler av den. Bestemmelsen speiler konkurranseloven § 38 om habilitet for medlemmer av Konkurranselagenemnda. Det vises til merknader til den bestemmelsen, jf. prop.37 L (2015-2016), side 87. Dersom lederen er inhabil, trer nestleder inn i lederens sted.

Hva som kan regnes som «samme sak» i bestemmelsens forstand må vurderes konkret. Det samme gjelder hva som innebærer at et medlem av nemnda eller sekretariat «har hatt oppdrag å utrede saken eller deler av den». Dette er en presisering i forhold til forvaltningsloven § 6 andre ledd om «andre særegne forhold» som «er egnet til å svekke tilliten». Det vil for eksempel kunne svekke tilliten til klagenemndas uavhengighet om tidligere ansatte i Nasjonal kommunikasjonsmyndighet eller departementet behandler saker i klagenemnda som de selv har hatt befattning med tidligere. Det samme gjelder dersom et nemndsmedlem tidligere har behandlet saken i en annen sammenheng, for eksempel i en annen klagenemnd.

Andre ledd slår fast at forvaltningslovens habilitetsregler gjelder i tillegg til første ledd.

Tredje ledd inneholder en saksbehandlingsregel som skal sikre at habilitetsspørsmål er avklart før nemnda behandler en sak. Før saken sendes til nemndbehandling, skal sekretariatet sende de nemndsmedlemmene som skal behandle saken opplysninger som gjør det mulig for dem å vurdere sin habilitet. Hensynet bak bestemmelsen er at medlemmene på en enkel måte skal kunne ta stilling til habilitet.

Til § 4 Sekretariatets oppgaver

Bestemmelsen beskriver sentrale oppgaver for sekretariatet som å forberede sakene for nemnda, legge til rette for møtene i nemnda og skrive utkast til vedtak. Oppgavene kan også omfatte andre typer administrative og økonomiske oppgaver som journalføring av saksdokumenter, administrering av innsynsbegjæringer, føring av regnskap og utarbeide budsjett og betaling av regninger. Det er opp til nemndas leder å bestemme hvilke oppgaver sekretariatet skal utføre.

Til § 5 Nemndas saksbehandling

Første ledd slår fast at forvaltningsloven gjelder for klagebehandlingen i nemnda i med de endringer og tillegg som følger av denne forskriften.

Hovedregelen er at nemndas saksbehandling er skriftlig, jf. *andre ledd*, og partene har i utgangspunktet ikke krav på at det avholdes møter utover det som følger av forvaltningsloven § 11d. Nemnda kan imidlertid bestemme at klageren eller andre skal gis møte- eller talerett under behandlingen av saken. Dette er en prosessledende avgjørelse som ikke utløser klagerett. Dersom en part anser at det er uforsvarlig ikke å avholde møter, vil dette kunne påberopes i en etterfølgende domstolsbehandling. Det legges likevel til grunn at nemnda vil legge vekt på partenes ønsker i vurderingen av behovet for muntlighet ved avgjørelsen.

EMK gjelder som norsk lov og det er opp til nemnda å vurdere hvilke krav EMK stiller for behandlingen av den enkelte sak. Det er først og fremst i saker som omhandler overtredelsesgebyr at det kan oppstå behov for møter av rettssikkerhetshensyn. Å avholde møter kan også tenkes å være relevant i saker om markedsregulering og frekvensregulering, ettersom disse kan inneholde komplekse vurderinger der muntlighet kan bidra til raskere og grundigere opplysning.

Bestemmelsens *tredje og fjerde ledd* har bestemmelser om bruk av sakkyndig bistand og føring av protokoll når vedtak er fattet.

Til § 6 Opplysningsplikt og tvangsmulkt

Bestemmelsen fasetter at opplysnings- og utleveringsplikten etter ekomloven § 15-2 også skal gjelde overfor Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon, jf. ekomloven § 1-4. Videre gir bestemmelsen hjemmel for klagenemnda til å fastsette en tvangsmulkt dersom pålegg om utlevering av informasjon ikke etterkommes. Vedtak om tvangsmulkt kan påklages til departementet som klageinstans etter forvaltningsloven. Tvangsfullbyrdsloven § 7-2 og forvaltningsloven § 51 har nærmere bestemmelser om tvangsmulkt.

Til § 7 Søksmål

Bestemmelsen fastsetter at søksmål om klagenemndas vedtak skal rettes mot staten ved Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon, jf. tvisteloven § 1-5, og anlegges for det verneting som følger av tvistelovens alminnelige regler. Det kan gis oppfriskning for oversittelse av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14. Søksmål om klagenemndas vedtak må reises innen seks måneder etter at underretning om vedtaket er mottatt.

Til § 8 Ikrafttredelse

Departementet legger opp til at forskriften trer i kraft 1. januar 2026, forutsatt at de budsjettmessige og organisatoriske forholdene er på plass, og nemnda er opprettet.

Forskrift om Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon

(Fastsatt xx.xx.xxxx av Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet med hjemmel i lov 13. desember 2024 nr. 76 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) § 1-4 og § 16-6 siste ledd.

§ 1 Klagenemndas oppgaver mv.

Klagenemnda behandler klager på enkeltvedtak truffet av Nasjonal kommunikasjonsmyndighet med hjemmel i eller i medhold av ekomloven, med unntak for visse sakstyper. I tillegg til de unntak som følger av ekomloven, unntas følgende sakstyper fra klagenemndas kompetanse, jf. ekomloven § 16-6:

- a. klager på enkeltvedtak om utpeking av virksomhet til å tilby maritim oppgjørsvirksomhet etter ekomloven § 2-2 andre ledd
- b. klager på enkeltvedtak om ekspropriasjon etter ekomloven § 10-1 første og andre ledd som er av betydning for nasjonal sikkerhet
- c. klager på enkeltvedtak om innførsel, omsetning og bruk av utstyr etter ekomloven § 13 tredje og fjerde ledd som er av betydning for nasjonal sikkerhet
- d. klager på enkeltvedtak om avslag på søknad om tillatelse til bruk av frekvenser etter ekomloven § 11-2 femte ledd bokstav b (for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser) og klager om nekting av salg, utleie eller annen overføring av frekvenstillatelse, jf. ekomloven § 11-10 sjette ledd andre punktum
- e. klager på enkeltvedtak om direktetildeling av frekvenstillatelser til nød- og beredskapstjeneste etter ekomloven § 11-4 første ledd
- f. klager som gjelder vilkår i en frekvenstillatelse som er stilt etter ekomloven § 11-5 første ledd bokstav b (sikkerhet og funksjonalitet for å ivareta nasjonale sikkerhetshensyn),
- g. enkeltvedtak om forlengelse og nekting av forlengelse, av tillatelse til trådløse bredbåndstjenester som er begrunnet i hensynet til offentlig sikkerhet eller forsvarsformål, jf. ekomloven § 11-8 første og andre ledd, og
- h. enkeltvedtak om tilbakekall og endring av frekvenstillatelse etter ekomloven § 11-12 første ledd bokstav c (for å ivareta nasjonale sikkerhetshensyn og andre viktige hensyn).

- i. klager på enkeltvedtak med hjemmel i bestemmelsene om tilsyn og sanksjoner i ekomloven kapittel 15 i saker der departementet er klageinstans etter ekomloven § 16-7.

Ved tvil om hvor saken skal behandles, skal Nasjonal kommunikasjonsmyndighet forelegge spørsmålet for departementet, jf. ekomloven § 16-6 siste ledd.

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet skal uten ugrunnet opphold informere klagenemndas leder og sekretariatet når det innkommer en klage som skal behandles av klagenemnda.

§ 2 Klagenemndas organisasjon og vedtak

Medlemmene i Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon samlet sett skal ha tilstrekkelig juridisk, økonomisk eller teknisk kompetanse. Klagenemndas leder har det overordnede ansvaret for organiseringen av arbeidet i klagenemnda..

Klagenemndas leder fastsetter sammensetningen av nemnda for hver enkelt sak. Når klagenemnda skal treffe enkeltvedtak, settes den med tre medlemmer. Klagenemnda settes med fem medlemmer ved behandling av klagesaker etter ekomloven kapittel 6, 7, 8 og 9, og når nemndas leder i særlige tilfeller beslutter dette. Beslutning etter ekomloven § 16-6 tredje ledd om utsatt iverksetting av vedtak fattes av klagenemndas leder og to nemnds-medlemmer.

Klagenemnda skal behandle saker og fatte vedtak i møte. Møtet kan gjennomføres som fjernmøte der medlemmene kan se og kommunisere med hverandre.

Vedtak fattes ved alminnelig flertall av de avgitte stemmene. Vedtaket skal opplyse om eventuell dissens.

Avgjørelser som gjelder saksbehandlingen, innsyn og sakskostnader treffes av nemndas leder, eller etter lederens bemyndigelse, et av de øvrige medlemmene eller sekretariatet.

§ 3 Habilitet

Et medlem av klagenemnda eller sekretariatet kan ikke delta i behandlingen av en sak som vedkommende har vært med på å behandle tidligere. Det samme gjelder for medlem av nemnda eller sekretariatet som har hatt som oppdrag å utrede saken eller deler av den. Dersom lederen er inhabil, trer nestleder inn i lederens sted.

Forvaltningsloven regler om habilitet gjelder i tillegg til første ledd.

Før saken sendes til nemndsbehandling skal sekretariatet sende de nemnds-medlemmene som skal behandle saken opplysninger som gjør det mulig for medlemmene å vurdere sin habilitet.

§ 4 Sekretariatets oppgaver

Klagenemnda skal ha et sekretariat som skal forberede saker, herunder gjøre juridiske, faktiske og økonomiske utredninger, skrive utkast til vedtak, innkalle til og tilrettelegge for klagenemndas møter og høringer, underrette klager, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet og departementet om klagenemndas vedtak og avgjørelser, og ellers utføre de oppgaver som klagenemndas leder pålegger.

§ 5 Nemndas saksbehandling

Forvaltningsloven gjelder for klagebehandlingen i klagenemnda med de endringer og tillegg som følger av bestemmelsene i denne forskriften.

Klagenemndas saksbehandling er skriftlig. Det kan av hensyn til sakens opplysning avholdes møter med klager eller andre under nemndas behandling av en sak.

Klagenemnda kan innhente sakkyndig bistand i saken dersom nemnda finner det nødvendig.

Nemnda skal føre protokoll med opplysninger om når vedtak er fattet, hva vedtaket gjelder, og hva nemndas medlemmer har stemt.

§ 6 Opplysningsplikt og tvangsmulkt

Opplysnings- og utleveringsplikten etter ekomloven § 15-2 gjelder også overfor klagenemnda. Ved overtredelse av pålegg om å utlevere opplysninger som nevnt, kan klagenemnda fastsette en tvangsmulkt, jf. ekomloven § 15-11.

§ 7 Søksmål

Søksmål om klagenemndas vedtak rettes mot staten ved Klagenemnda for elektronisk kommunikasjon, jf. tvisteloven § 1-5, og anlegges for det verneting som følger av tvistelovens alminnelige regler. Søksmål om klagenemndas vedtak må reises innen seks måneder etter at underretning om vedtaket er mottatt, jf. ekomloven § 16-9.

§ 8 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft [1. januar 2026].